

KUPIECTWO (117) *sb n*

kupiectwo (114), **kupiestwo** (2), **kupiecstwo** (1); kupiestwo *KrowObr*; kupiecstwo *BartByd*;
kupiectwo : kupiestwo *Goski* (1 : 1).

e oraz o jasne.

sg N kupiectwo (16). ◊ *G* kupiectwa (37). ◊ *D* kupiectwu (5). ◊ *A* kupiectwo (8). ◊ *I* kupiectw(e)m (7). ◊ *L* kupiectwie (18). ◊ *V* kupiectwo (1). ◊ *pl N* kupiectwa (7). ◊ *D* kupiectwám (1). ◊ *A* kupiectwa (10). ◊ *I* kupiectwy (5). ◊ *L* kupiectwi(e)ch (1) *RejAp*, kupiectwách (1) *RejPos*.

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVII i XIX w.

1. *Handlowanie; transakcje handlowe; mercatura Mącz, Calep, Cn; negotiatio Mącz, Calep; commercium Mącz; merentia BartByd; nundinatio Calep* (101) : *BartByd* 89b; dzień ołobny ku kupiecztwu Y na drogę wyiezdżaniu. *FalZioł* V 53, V 50, 51v, 53; *BielŻyw* 29; *LibMal* 1548/142; *KromRozm III* C7v; y rzeczeńz Thyrowi/ kthory leży w weściu morzá/ kupiectwu ludzkemu [*negotioni populorum*] do wyłpow mnogich *Leop Ez* 27/3, *Ez* 27/9; *BibRadz Matth* 22/5; *Goski* A4 [2 r.]; Nie czyńcie krzywdy vbogim wdowam/ śirotom/ ták w kupiectwie iáko w łądzyech *BielKron* 44, 430, 459; *Mącz* 103b, 217c [2 r.], 245a [2 r.], 364c, 414b; *RejPos* 237v, 238, 239v; *StryjKron* 150; *CzechEp* 47; Kto z gołpodárłtwá/ á kto zás z wyłługi, Zbierze pieniądze: y z kupiectwa drugi *KochPieś* 42; *BielRozm* 11; *Calep* 654b, 694b, 709b; A oni zániedbawłzy odefłzi/ ieden do wśi fwoiey: á drugi do kupiectwa łwego [*ad negotiationem suam*] *WujNT Matth* 22/5; *SarnStat* 267 [3 r.], 272, 929, 1119, 1236; *PowodPr* 25; *SkarKaz* 475b; Pod kupiectwem fię zámýka żegłównie/ furmáníłtwo/ łzynkárłtwo y przedawanie tych włzytkich rzeczy/ ktore fię liczbá/ korcem/ wagá/ łókcíem/ kwartá y wielkością mierzą. *KlonFlis* A4, D3; *KlonWor* 29.

W połączeniach szeregowych (6): Y wy pánowye łłáchtá y rycerłtwo/ iż pokoy/ ázálcye fye pługow/ gołpodárłtwá y kupyectwá nye yęli/ zbroye ponyechawłłý? *KromRozm I* Lv; á ci ktorzy fie robotá fwoią/ ták około roley/ iáko kupiectwá/ álbo rzemyołłem obchodzili/ zacnie á pobożnie włzytko czynili *BielKron* 197, 300v; *KwiatKsiąż* Cv; *RejPos* 260v; *KlonFlis* A4.

W porównaniach (2): Rownye náuki łá yáko by kupyectwá. *GliczKsiąż* M, M6.

Zwroty: »na kupiectwie być, na kupiectwo jeździć, udać się« = *avertere se in mercaturam Mącz* (1 : 1 : 1): Wtych przyczynách [...] prze ktore pozwány łłánąc niemoże [...] gdy koniá łłráci/ álbo ná kupiectwie winnych źiemiách bęđzie. *GroicPorz* q3v; *Goski* 18v; *Mącz* 487a.

»po kupiectwie jeździć (*a. przyjechać*), puścić się, być« [*szyk zmienny*] (5 : 1 : 1): ze po łłchpyegierłtwye a nye po kupieczthwye yezdza *LibMal* 1548/144v; gdzie też ták było wiele náłłzych Łuzytánow/ tho ięłł Portugálłczykow po kupiectwie. *BielKron* 312, 437v, 448, 449, 451v, 459v.

»kupiectwem się obchodzić« (1): *Mercaturam facere vel exercere*, Kupiectwem fię obchodzić. *Mącz* 217c.

»kupiectwo sprawować, czynić, stroić« (3 : 2 : 1): *KromRozm III* H5v; *UstPraw* I4v; *Goski* A4; (*marg*) Aden miáłłtho y port wielki. (–) Ták w nocy kupiectwá łłpráwuia dla wielkiego gorácá ktore we dnie bywa *BielKron* 457v; *StryjKron* 150; *Calep* 361b.

Wyrażenie: »wolne kupiectwo« (1): *CHcemy/ áby Zydwie nie mieli wolného kupiectwá* [*non habeant liberam mercandi facultatem JanStat* 1127] we włzyłłtkich rzeczách *SarnStat* 266.

Szeregi: »kupiectwo albo frymarki« (1): kupiectwá żadnego álbo frymárkow nie vzywáią/ równá fie rzeczą wychowawáią *BielKron* 447.

»handel (a. handlowanie) i (a) kupiectwo« [szyk 4 : 1] (5): Prawdác yeft izci náuká yeft by yáki hándel á kupyectwo/ á yáko kupcy práwi po kupią y zá morze záyeždzáyá/ ták ci ktorzy chcá co vmyec/ álbo do Włoch [...] álbo wyec s Polki do Kráková ná náuki fie byerzą. *GliczKsiqz* M6; *Mqcz* 217c; *RejPos* 198v; *WujNT* 738; *SarnStat* 265. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*].

»kupowanie i kupiectwo« (1): Nie wftyday fie [...] z zakonu Páńlkiego/ y teftámentu/ y z fądu wfprowadzić bliźniego [...] z popráwiania kupowánia y kupiectwá [*de corruptione emptiois et negotiationum*] *Leop Eccli* 42/5.

»rzemiosło, (a) kupiectwo« [szyk 1 : 1] (2): Wállis Nagolth tá kráiná ma miáltá/ zamki/ kłafztory/ y Grábftwá/ żywności dobre z rzemiofl á z kupiectwá. *BielKron* 287v; *Mqcz* 461c. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 3 r.*]

»sprawa albo kupiectwo« [szyk 3 : 1] (4): Niechay żadny nieucífka áni zdradza wfprowadzić álbo w kupiectwie [*circumveniat in negotio Vulg 1.Thess 4/6*] brátá fwego *KrowObr* 64; *Mqcz* 245a; *SarnStat* 1100, 1112.

»kupiectwa i targi« (1): Krześciánóm práwá Koronné kupiectwá y targów [*mercatura et fora JanStat* 1128] ná wsiách czynić zákázuią *SarnStat* 263. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

W przen (8) : Czyfcyec ze wlfyftká fpráwá fwá/ Bożą fluzbą y kupyectwem zá naśmyewifko czártowfkyc ma być myan. *KromRozm I* I4v; *RejAp* 155 [2 r.]; *GrzegŚm* A2v; *CzechEp* 50 [2 r.], 358.

W połączeniu szeregowym (1): iz to nie fą nowe iákie rzeczy dopiero teraz, gdy Bog Lutera przeciw niezbożnym iármárkom frymárkom y infzym kupiectwam Papieskim pobudził *CzechEp* 418.

Przen (8) :

a) *Przekupstwo* (1) : Vkazował y to ze ex inimicitis wsczęła się ta contentia ale dla ich kupiectwa y vkazował ze y za Henrika y za Stefana y za tego kupczeli. *ActReg* 2.

b) *Staranie o sprawy doczesne* (7) : Iedni fie vdáli zá bogáctwy á zá kupiectwy fwemi/ to ieft/ zá márnym hándlem á nábywánim fwiátá tego *RejPos* 240v, 239, 239v, 241; *GrzegŚm* A4v; Doświádczyłá tego/ y obáczyłá że dobre ieft kupiectwo iey [*negotiatio eius Vulg Prov 3/18*]/ nie zgáśnie w nocy fwiátłość iey. *LatHar* 456.

Wyrażenie: »duchowne kupiectwo« (1): cóś przez ten rok ná twym duchownym kupiectwie zyfká/ á cóś vtrácił. *SkarŻyw* 4.

2. *Towar, przedmiot handlu* (16) : áby tam iádący y wráciący krom żadnego przenágábánia przechodzili s kupiectwy [!] ich [*cum eorum negociis*] fwiebodnie. *HistAl* G4v, I7; Są teź przy kościele w Meffe ganki w ktorzych kupiectwá rozmáite przedáią/ zwlázfczá rzeczy woniáiące álbo korzenie. *BielKron* 457; nie śmieią thu dziś ieždzić z dálekich kráin przed Luzytany/ to ieft Portugálczyki/ ktorzy nie dawno kupiectwá wielkie pobráli. *BielKron* 457, 292v, 456, 457; *Mqcz* 264b; *RejAp* 42v, 152; *RejPos* 259; *GostGospSieb* +4.

kupiectwo czego (2): Abowiem oná [*mądrość*] lepfzem ieft kupiectwem niż kupiectwo srebrá [*melior bona negotiatio eius prae negotiatione argenti*]/ á lepfze fą pożytki iey niż fzczyro złoto. *BibRadz Prov* 3/14; *SarnStat* 267.

Szereg: »kupiectwa albo składy« (1): Wkazdem mieście y myafteczkn gdzie sã kupiechtwa albo fklady [...] ktorikolwiek ma maitnoŃcy za thyŃŃacz złotych bendzie winien yednego pacholka yezdneho zbroynego wyprawicz. *ConPiotr* 30v.

Synonimy: **1.** handel, kramarstwo, kramowanie, przedawanie, zyskowanie; **2.** handel, towar.

Cf **KUPCZENIE, KUPIA, KUPOWANIE**